

Tongeren: eeuwenoude muren

Een wandeling langsheen tweeduizend jaar geschiedenis roept ontzag op voor de activiteiten van de mensen die daartoe bijdroegen, gewild of ongewild. Er werden vaak muren gebouwd in Tongeren. Eerst omheen door de Romeinen. In de middeleeuwen herhaalden de Tongerenars dat kunstje nog eens. Ook in de 19de eeuw werden er stevige muren gebouwd, maar toen om gevangenen op te sluiten. Tongeren heeft al zijn Gallo-Romeinse schatten ondergebracht in het moderne Gallo-Romeins Museum om ze overzichtelijker te kunnen tonen. Dat deed men ook met de schitterende collectie kerkschatten die voortaan in het Teseum zijn te bewonderen.

- Afstand: 4,2 km
- Vertrekplaats: Parking De Motten, Kastanjewal (kruispunt Wijngaardstraat), Tongeren (**gratis parkeren** op het terrein, niet langs de straat). GPS-coördinaten: N 050°46'40.0" E 005°28'02.1"
- Wegdek: overal verharde wegen
- Bewegwijzering: geen
- Toegankelijk voor rolwagens: ja, maar hou rekening met toch wel scherpe hellingen, smalle voetpaden en veel kasseien.

Met de trein

Neem er de routekaart bij en dan zie je het treinstation in de rechterbovenhoek van de kaart. Stap via de Jaminéstraat naar de Veemarkt en ga naar rechts, naar de bocht in de ringweg. Zo kom je bij punt 3 op de kaart en kan je zo verder volgen.

Met de motorhome

Er is een officiële motorhome parking op ca. 2 km van het centrum: € 10 per 24u. (enkel met de bankkaart). Adres: Fonteindreef, 3700 Tongeren.

GPS-coördinaten: N 050°47'11.8" E 005°27'08"

Antiekmarkt op zondagmorgen

Reeds vanaf 6 uur 's morgens zijn de eerste standhouders aanwezig en dit tot 13 uur, elke zondag door het jaar. Meer dan 300 standhouders met antiek en brocante (afhankelijk van het weer) en 40 antiekwinkels kan je bezoeken. Naast de antiekwinkels staan er ook nog standen opgesteld binnen in de sporthal Eburonenhof (Clarissenstraat) en op het eerste verdiep van de parking Julianus (Clarissenstraat). Bij mooi weer staan er standen in de Clarissenstraat en op de Veemarkt, Maastrichterstraat, Leopoldwal en Schiervelstraat. Al deze straten vormen een vierkant en kan je zien op de kaart (bij de dienst toerisme).

Even terug in de geschiedenis ...

Toen de Romeinse legioenen in 54 voor Christus bezig waren het verzet in deze uithoek van Gallië ongedaan te maken, sloegen ze hun winterkamp op in de nabijheid van de plaats Atuatuca. Blijkbaar beviel het hun daar in het mooie Haspengouw, want ze bouwden hun kamp uit tot Atuatuca Tungrorum, dat op termijn de belangrijkste Romeinse stad werd in onze contreien.

> Legende: = wegwijzer = bezienswaardigheid

Routebeschrijving

Gevangenis

Tussen 1844 en 2005 verbleven talloze mensen in de gevangenis van Tongeren, elk met hun eigen trieste of aangrijpende verhaal. Nadat de laatste gevangenen overgebracht waren naar een modernere instelling, werd het gebouw tijdelijk ingericht als 'gevangenis museum'. Je maakte er kennis met het leven achter de muren. Nu is het opnieuw in gebruik, ditmaal als jeugdgevangenis.

Stadswandelroute TONGEREN

1 Vanaf de parking, met je gezicht naar de Kastanjewal, heb je recht voor je de gevangenis. Ga nu naar de overkant van de straat en dan naar rechts (zie routekaart). Wat verder ga je links de trappen naar beneden en je bent in het Begijnhof. Als je rechtdoor stapt dan zie je, bij de mooi gerestaureerde gebouwen, het Begijnhofmuseum.

B Begijnhof

De oorsprong van het Begijnhof en de bijhorende kerk situeren zich in de 13de eeuw, maar de huidige gebouwen gaan terug tot de 17de en 18de eeuw. Hier en daar vind je nog hoekjes waar je de sfeer van toen kan opsnuiven. Er is eveneens een Begijnhofmuseum, aangegeven met de 'B' op de kaart.

Open van 10 tot 17 uur behalve op maandag en tussen de middag van 12u30 tot 13u30.

Meer informatie: www.begijnhofmuseumtongeren.be

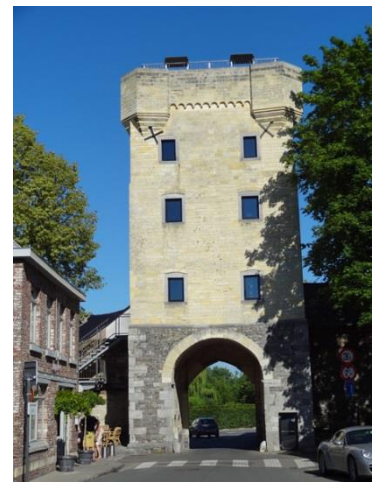
Voorbij het museum naar rechts en rechtdoor naar de kerk. Daar naar rechts en rechtdoor. Op het einde naar links in de Sint-Ursulastraat. Je komt langs de Sint-Ursulakapel waar er soms tijdelijke exposities zijn. Einde straat naar rechts en dan ben je bij punt 2 op de kaart, net voor de Moerenpoort.

C Moerenpoort

De Moerenpoort is de enige middeleeuwse poort die eeuwen en mensen weerstond. Langs hier kon je de stad verlaten in de richting van Wezet (Visé).

2 Zo'n 20 meter voor de Moerenpoort stap je links de Moerenstraat in. Bij een volgend kruispunt ga je rechtdoor maar na 20 meter ga je in het rechtse grote gebouw door een poortje. De Dienst voor Toerisme ligt links in dit gebouw, op de binnenplaats. Vanop dit binnenplein stap je rechtdoor. Dit moest een bloeiend shoppingcenter worden maar de leegstand begint zwaar te wegen op de sfeer.

Bij het buitenstappen ga je naar links. Je wandelt dan langs de Veemarkt met heel wat horecazaken. Steeds rechtdoor en de ring meevolgen met een bocht naar links.

Nog maar net ben je de hoek om op de Elfde Novemberwal of je loopt al naast een stadsmuur uit de middeleeuwen. Neem het wandelpad. Bij het begin van de tocht langs die middeleeuwse muur prijkt het Monument T-2000. Je bent dan bij punt 3 op de kaart.

D Monument T-2000

In 1985 schonk Tongeren zichzelf een verjaardagscadeau onder de vorm van het Monument T-2000, van de hand van beeldhouwer Raf Verjans. Het verwijst naar de tweeduizendste verjaardag van de stad. In Romeinse zustersteden van Tongeren tref je eenzelfde monument aan: Rome, Aarlen, Doornik, Maastricht, Keulen, Trier, Nijmegen, ...

E Middeleeuwse muur

Na de Romeinse periode kende de stad een tijd van verval, maar vanaf de 13de eeuw begon er weer een tijd van grote bloei. Toen werd begonnen met de aanleg van wat vandaag omschreven wordt als de "middeleeuwse muur", die oorspronkelijk 6 poorten telde. Daarnaast waren er ook een aantal torens op de omwalling. Van sommige ervan, zoals de Velinxtoeren en de Lakenmakerstoren, zijn nog resten te zien.

Stadswandelroute TONGEREN

3 Het traject langsheen de middeleeuwse muur verloopt over een verharde aarden ondergrond en in de nabijheid van veel groen. Verkeer en stenen nemen terug de overhand op de Sint-Maternuswal. Bij de tweede verkeerslichten, waar je een pijl ziet rechtsaf voor Hasselt, neem je ook die aftakking van de ringweg: Hasseltsesteenweg.

Neem direct de eerste straat rechts (Keverstraat) en je ziet al een pijltje naar 'Romeinse tempel'. Na 30 meter linksaf (pijltje). Op dit pad ligt de Tempelsite.

F Romeinse tempel

Op deze plaats zou iets na het begin van onze jaartelling een tempel hebben gestaan. Men heeft bij opgravingswerken duidelijke bewijzen gevonden. Die tempel zou een trap gehad hebben aan de voorzijde zoals die nu is gereconstrueerd in moderne materialen. De site is gratis toegankelijk tussen 10 en 16 uur (van 1/4 tot 30/9) buiten deze periode sluit de site tijdens de weekends om 15u30.

Stap verder door langs dit pad en je komt uit boven op de Romeinse muur.

G Romeinse muur

In de 2de eeuw na Christus omheinden de Romeinen het toenmalige Tongeren. Van de ongeveer 4,5 km die ze aanlegden is nog anderhalve kilometer muur zichtbaar bovengronds. In de 4de eeuw ontwierpen ze een kleinere vestingmuur van 2,7 km. Het is twijfelachtig dat deze muur als verdediging zou hebben gediend. Het zou eerder een statussymbool geweest zijn, zoals kasteelheren ook hun domein ommuren.

Ga vanaf daar naar links. Aan de verkeerslichten rechtdoor tot aan de eerste straat links. De wandelroute loopt langs de straat links die een beetje klimt: Beukenbergweg (straatnaambordje ontbreekt). Aan een Y-splitsing volg je rechts mee. Op het einde naar links en zo kom je aan verkeerslichten op de ringweg. Dat is punt 4 op de kaart.

Extra: op het kruispunt van de Beukenbergweg en de Romeinse muur, kan je aan de overkant van de straat in het natuurgebied Beukenberg wandelen. Als je het wandelpad in het groen zou volgen en dan terugkeren –buiten het bestek van deze route–, dan kan je een blik werpen op het mooi gelegen kasteel van Betho en aanpalende vierkantshoeve, een massief gebouw met wortels in de tweede helft van de 17de eeuw. Op de Beukenberg bevond zich een Romeins aquaduct, maar daar is niets meer van te zien.

4 Ga rechtdoor de Sint-Truiderstraat in, een winkelstraat. Wat verder ben je op de Grote Markt, waar je wordt opgewacht door een stoere Ambiorix, de aanvoerder van de Eburonen.

H Ambiorix

Ambiorix' manschappen slaagden erin om de Romeinse legioenen hun grootste nederlaag in Gallië toe te dienen. Uiteindelijk bleken de goed georganiseerde Romeinen de sterkeren en verdween deze dappere Galliër in de nevelen van de geschiedenis. Ambiorix' standbeeld is een bronswerk uit 1866 van de hand van Franse beeldhouwer Jules Bertin. In 1994 onderging Ambiorix een grondige restauratie.

Op het marktplein ga je links van de kerk en neem je ter hoogte van de eerste zij-ingang van de kerk, de straat links. Op het einde kom je aan het Praetorium, daar moet je naar rechts.

I Praetorium

Een aantal locaties in Tongeren dragen Romeinse namen. In het Praetorium, in de Maastrichterstraat, is het Administratief Centrum gehuisvest. De man die je hier opwacht, Flavius Claudius Julianus, verbleef in Tongeren in de lente van het jaar 358. Hij sloot toen een verdrag met de Salische Franken, dat mee aan de basis ligt van de Taalgrens tussen Vlaanderen en Wallonië.

In 361 volgde hij zijn oom Constantinus II op als keizer van het Romeinse Rijk, maar in 363 sneuvelde hij.

Volg deze Maastrichterstraat naar rechts en wat verder zie je links een heel bijzonder gebouw. Tenminste als je naar het eerste verdiep en hoger kijkt. Dat is het Dommershausen.

J Dommershausen

Zoek niets achter de naam van dit huis. Dommershausen was gewoon een bedrijf dat hier gevestigd was eind 19de eeuw. Deze eigenaardige huizen zijn zo'n 500 jaar oud en gerestaureerd iets meer dan 10 jaar geleden.

Neem na dit gebouw de eerste straat rechts: Kielenstraat. Aan moderne gebouw ga je rechts de voetgangerszone in naar de voorzijde van dit moderne gebouw dat het nieuwe Gallo-Romeins Museum is. Aan de voorkant ben je aan punt 5 op de kaart.

K Gallo-Romeins Museum

Het Gallo-Romeins Museum brengt de herinneringen aan het Romeinse tijdperk van Tongeren volledig tot leven. Het is een zeer modern museum dat vele multimediale technieken gebruikt om de geschiedenis levendig voor te stellen. Het werd volledig vernieuwd en heropend in 2009 en behoort nu tot de top van archeologische musea in Europa.

In 2011 kreeg het de prestigieuze titel 'Europees Museum van het jaar'. Dit is een verkiezing waaraan musea meedingen die in de laatste jaren grondig hebben verbouwd. Het Gallo-Romeins Museum kreeg deze prijs omdat het een archeologisch verleden op een heel boeiende manier naar alle soorten bezoekers weet te brengen. Inderdaad, of je nu leek bent, specialist of als kind graag de wereld leert kennen, in het Gallo-Romeins Museum zal je zich niet vervelen. Meer informatie op hun website: www.galloromeinsmuseum.be

5 Als je uit het museum komt stap je naar links en direct rechts. Zo kom je bij de zijgevel van de basiliek. Op dit plein, het Vrijthof, zie je links het Gerechtshof en loop je bovenop belangrijke opgravingen. Ga linksaf op dit plein, naar beneden, op het einde van dit plein ga je rechtsaf: Piepelpoel en direct de eerste links: Wijngaardstraat. Zo kom je na een leuke afdaling terug bij de gevangenis en de parkeerplaats.

Wie met de trein gekomen is gaat bij de gevangenis naar. Die kan dan verder via de routebeschrijving vanaf punt 1.

L Onze-Lieve-Vrouwebasiliek

Ruim 3 eeuwen, van 1240 tot 1544, werd er gebouwd aan de Onze-Lieve-Vrouwebasiliek. Het is één van de mooiste gotische kerkgebouwen van België. Oorspronkelijk had de toren ook een spits, maar die brandde verschillende keren af. In 1877 werd de torenspits dan maar vervangen door een bijkomende verdieping. De kerk is een waar museum met prachtige schilderijen en beeldhouwwerken.

Vroeger kon je de kerkschatten in de basiliek bezichtigen. Sinds juni 2016 zijn die in het Teseum opgesteld, in een ruimte van de kerkelijke erfgoedsite. Het is een bijzondere rijke verzameling religieuze voorwerpen, waarvan de oudste dateren uit de 6de eeuw. Ingedeeld volgens thema's krijg je een knap overzicht van het christendom in Tongeren doorheen de eeuwen. Je ziet er relieken, kelken, monstransen, gewaden, koorboeken, manuscripten, ... Pronkstuk van deze schatkamer aan religieus erfgoed is een waardevolle collectie reliekhouders. Er wordt ook dieper ingegaan op de Tongerse Kroningsfeesten. Meer info op www.teseum.be

Één van de mooiste hoekjes van deze unieke religieuze erfgoedsite is de Romaanse kloostergang uit de 12de eeuw, het enige overblijfsel van het vroegere kloosterdomein. Tegen de wanden zie je grafplaten van kanunniken. Aan een andere zijde van de kloostergang bevinden zich gotische kapellen uit de 14de en 15de eeuw. In de binnenruimte kan je de mooie kloostertuin bewonderen.

Veel ouder nog is de ondergrond van de kerk. Restanten uit de Romeinse periode en fundamenten van een aantal kerken die nu nog onder de vloertegels van de basiliek verborgen zitten, zullen worden blootgelegd in 2018.

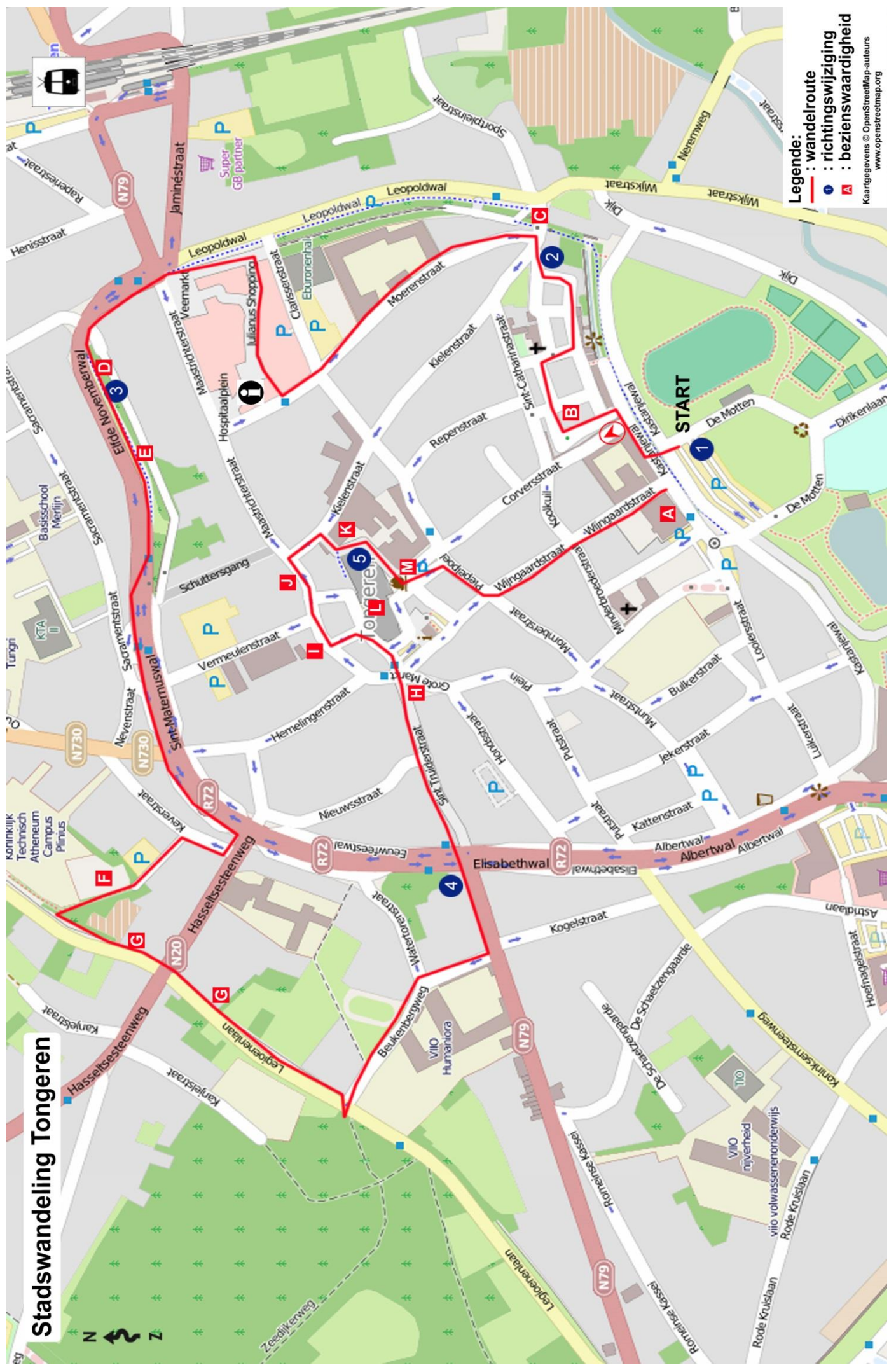
M Vrijthof en Gerechtshof

Het Vrijthof is de plaats van de eerste bewoning van Tongeren, rond het begin van onze jaartelling. Opgravingen hebben dit aan het licht gebracht. Naast de kerk, op een archeologische site, bevindt zich overigens een Romeinse toren uit de 4de eeuw. Sommige plaatsen zijn afgedekt met dik glas om ze te tonen aan de wandelaar.

Het Gerechtshof dateert van rond 1850 toen Tongeren de plaats werd waar het Assisenhof van de provincie Limburg zich vestigde. Op vandaag zetelt het Hof van Assisen nog steeds in Tongeren. In andere provincies is het altijd de provinciehoofdstad waar dit Hof zetelt.

Stadswandeling Tongeren

Legende:
- : wandelroute
- : richtingswijziging
- : bezienswaardigheid

Kaartgegevens © OpenStreetMap-auteurs
www.openstreetmap.org